

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИА ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ

ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ
СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ
УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

THE FINANCIAL SYSTEM IN
THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC
DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN

АСТАНА
ASTANA
2024

*Посвящается юбилею - 80-летию
Искаковой Загиры Дуйсембаевны*

***ИСКАКОВА ЗАГИРА ДУЙСЕМБАЕВНА
ISKAKOVA ZAGIRA DUYSEMBAYEVNA***

***ЭКОНОМИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР
ДОКТОР ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОР
DOCTOR OF ECONOMIC SCIENCES, PROFESSOR***

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
THE MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**

**«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ»**

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының

МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции

**«ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИ-
ВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»**

COLLECTION OF REPORTS

of the International scientific and practical conference

**«THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN»**

**АСТАНА, 2024
ASTANA, 2024**

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)
Қ 18

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры

Жағыпарова А.О. - Экономика факультетінің деканы

Ажмухамедова А.А. - Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары

Мажитов Д.М. - «Қаржы» кафедрасының профессоры

Бұлақбай Ж.М. - «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі

Майдырова А.Б. - «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі

Сембиева Л.М. - «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі

Аманова Г.Д. - «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі

Мухияева Д.М. - «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі

Искаков Б.М. - «Тұран-Астана» университетінің «Іскерлік басқару» кафедрасының профессоры

Қ 18 «ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы= Международная научно-практическая конференция «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»= International scientific and practical conference «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» – Астана: ИП «Булатов А.Ж.» – 572 б.(с.) - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-934-0

«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағында жас ғалымдар, докторанттар, магистранттар мен студенттер жүргізген өзекті және проблемалық мәселелерді қамтитын авторлық зерттеулері берілген. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сонымен қатар қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырман қауымға арналған.

В сборнике материалов международной научно-практической конференции, на тему «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА» представлены результаты авторских исследований по актуальным и проблемным вопросам, проведенных молодыми учеными, докторантами, магистрантами и студентами. Издание предназначено для студентов, магистрантов, докторантов, а также для широкого круга читателей, занимающихся актуальными проблемами современной науки.

The collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» presents the results of original research on topical and problematic issues conducted by young scientists, doctoral students, master degree students and undergraduates. The publication is intended for undergraduates, master and doctoral students, as well as for a wide range of readers studying current problems of modern science.

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)

ISBN 978-601-337-934-0

© Л.Н. Гумилев атындағы ұлттық университеті, 2024
© Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, 2024
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2024

Салауатты қаржылық лизингтік органы қалыптастырудың маңызды аспектісі нақты және қолдау көрсететін нормативтік құқықтық базаны құру және жетілдіру болып табылады.

Үздік халықаралық тәжірибені үйрене отырып, Қазақстан қаржылық лизингтің дамуын ынталандыру және тұтынушылардың құқықтарын қорғауды қамтамасыз ету арасындағы тепе-теңдікті сақтау үшін өз ережелерін қалыптастыра алады. Сәтті реттеу үлгілерінен алынған сабақтар ашықтықты, әділеттілікті және ұзақ мерзімді тұрақтылықты қамтамасыз ететін құрылымды әзірлеуге бағыт береді.

Қорытынды:

Қорытындылай келе, халықаралық тәжірибе құнды сабақ беретін Қазақстандағы қаржылық лизингті дамытудың келешегі зор. Табысты үлгілерден үйрену, қиындықтарды шешу және мүмкіндіктерді пайдалану арқылы Қазақстан өзін қаржылық лизинг секторында Орта Азияда көшбасшы ретінде көрсете алады.

Экономикалық өсу мен даму үшін қаржылық лизингтің толық әлеуетін іске асыруда жақсы әзірленген нормативтік база мен стратегиялық бастамалар шешуші рөл атқарады.

Қазақстандағы қаржылық лизинг секторының жан-жақты дамуы жаһандық трендтерді, технологиялық жетістіктерді, жағдайлық зерттеулерді және халықаралық мүдделі тараптармен ынтымақтастықты қарастыратын көп қырлы көзқарасты қажет етеді. Әртүрлі көздерден сабақ ала отырып, Қазақстан халықаралық стандарттарға да, экономикасының нақты қажеттіліктеріне де сәйкес келетін тұрақты және бейімделгіш қаржылық лизингтік экожүйені құра алады.

Елімізде қаржы лизингін дамытуда әлеуетті салалар ауыл шаруашылығы және көлік-логистика салалары болып табылады.

Сонымен қатар қаржы лизингін медицина және денсаулық сақтау саласында, қайта өңдеу өнеркәсібінде белсенді іске асыру экономиканың дамуына тың серпін береді.

Өз бетінше құрал жабдық сатып алуға қаржысы жеткіліксіз шағын және орта бизнес өкілдері үшін қаржылық лизинг таптырмас мүмкіндік болып табылады.

Сондықтан, нормативтік базаны қазіргі экономикалық трендтерге сәйкес жетілдіріп, жеке меншік қаржылық лизинг компанияларын арттыруға мүмкіндік беру қажет.

Тиісті мемлекеттік қолдау шаралары меншік қаржылық лизинг компанияларының әлеуетін арттырып, бәсекеге қабілетті қаржылық лизинг нарығын қалыптастырады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Кошевая Л. И Лизинг как финансовый инструмент развития экономики Казахстана // "Экономика и социум" №1(6) 2013.- с. 386-388
2. Лизинг в Казахстане развивается сложно [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://prodengi.kz/post/lizing-v-kazaxstane-razvivaetsya-slozno>
3. Турбина Н.М., Косенкова Ю.Ю. Международный опыт использования лизинга // Социально-экономические явления и процессы. - Т. 12, № 3, 2017.- с. 386-388

УДК 334.722

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА

Байкенов А.Ө. докторант, Насырова Г.А. д.э.н., доцент
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева,
г. Астана, Республика Казахстан,
E-mail: alibek_89_89@mail.ru

Аннотация. Мәселенің өзектілігі ауылшаруашылық өнімдерін өндірумен, өңдеумен және сатумен айналысатын кәсіпорындарды біріктіру арқылы агроөнеркәсіптік кешеннің тиімділігін арттыру қажеттілігі көрсетілген. Мақалада қазіргі агробизнесегі интеграциялық процестердің объективті сипаты қарастырылады, тұрақсыз қаржылық жағдайлар, тозған материалдық-техникалық ресурстар, өндірісті ұтымсыз ұйымдастыру, менеджмент пен еңбек экономикасының төмен деңгейі сияқты интеграцияланған кәсіпорындарды құрудың алғышарттары анықталады.

Кілт сөздер: агроөнеркәсіптік интеграция, интеграцияланған кәсіпорындар, кооперация, қаржылық модель.

Аннотация. Актуальность вопроса обусловлена необходимостью повышения эффектив-

ности агропромышленного комплекса путем объединения предприятий, занимающихся производством, переработкой и реализацией сельскохозяйственной продукции. В статье рассматривается объективная природа интеграционных процессов в современном агробизнесе, выявляются предпосылки для создания интегрированных предприятий, такие как нестабильная финансовая ситуация, изношенные материально-технические ресурсы, нерациональная организация производства, низкий уровень менеджмента и экономики труда.

Ключевые слова: агропромышленная интеграция, интегрированные предприятия, кооперация, финансовая модель.

Annotation. The relevance of the issue is due to the need to increase the efficiency of the agro-industrial complex by combining enterprises engaged in the production, processing and sale of agricultural products. The article examines the objective nature of integration processes in modern agribusiness, identifies prerequisites for the creation of integrated enterprises, such as unstable financial situation, worn-out material and technical resources, irrational organization of production, low level of management and labor economics.

Keywords: agro-industrial integration, integrated enterprises, cooperation, financial model.

Одним из основных направлений перехода к устойчивому развитию аграрного сектора является использование организационно-экономического потенциала агропромышленной интеграции, которая базируется на сочетании организационных, технологических, экономических и информационных механизмов [1, 2, 3]. Интегрированные предприятия играют ключевую роль в обеспечении устойчивого развития сельского хозяйства и обеспечении продовольственной безопасности страны.

Возникновение и развитие агропромышленных предприятий и объединений является важнейшим объективным элементом процесса формирования агропромышленного комплекса в Казахстанской экономике. Основой этого процесса является углубление общественного разделения труда, что требует развития межотраслевой производственной кооперации. Производственно-территориальный агропромышленный комплекс представляет собой органическое единство технически, технологически и экономически взаимосвязанных сельскохозяйственных предприятий, перерабатывающих сельскохозяйственное сырье материалы, предоставление технических и транспортных услуг, производство производственного оборудования и т.д. Это активный процесс углубления специализации, увеличения концентрации и интенсификации, кооперации и объединения производства сельскохозяйственного сырья и промышленной продукции [4, 5].

Положительными результатами деятельности агропромышленных предприятий являются:

- вовлечение заброшенных земель и ввод в оборот сельскохозяйственных помещений, модернизация производства на основе нового оборудования и технологий;
- повышение привлекательности сельскохозяйственного труда, уровня занятости и доходов сельского населения;
- снижение транзакционных издержек в агропромышленной цепочке за счет централизованного управления интегрированными образованиями, объединяющими сельхозпроизводителей, переработчиков и дилеров продукции.

Однако, несмотря на их важность, существующая система финансирования интегрированных предприятий имеет свои проблемы. Она может быть неэффективной, несправедливой и не способствовать развитию сельского хозяйства. Многие интегрированные предприятия сталкиваются с недостатком средств для модернизации и расширения своей деятельности. Высокие процентные ставки по кредитам создают дополнительные финансовые бремена для предприятий, затрудняя их развитие. Недостаток инвестиций в научные исследования и инновации может замедлить темпы технологического развития в сельском хозяйстве.

Введение более эффективных государственных программ и льгот для интегрированных предприятий может способствовать увеличению доступности финансирования. Установление партнерских отношений с финансовыми учреждениями и банками поможет предоставить предприятиям доступ к более выгодным кредитным условиям. Поддержка инноваций и внедрение новых технологий в сельское хозяйство может быть достигнута через финансирование научных исследований и разработок. Внедрение современных технологий в финансовый сектор, таких как цифровые платежи, блокчейн и технологии управления данными, может сделать финансирование более эффективным и доступным для интегрированных предприятий. Создание специализированных облигаций для сельского хозяйства может предоставить дополнительные источники

финансирования для интегрированных предприятий, привлекая инвесторов, заинтересованных в развитии аграрной отрасли.

Поддержка интегрированных предприятий, осуществляющих энергосберегающие и экологически чистые практики, может быть стимулирована через финансирование экологически ориентированных проектов. Интегрированные предприятия могут получить финансовую поддержку от банков и инвесторов, активно поддерживающих социальные и общественные программы, такие как создание рабочих мест и обеспечение местного населения доступными товарами и услугами.

Государственные программы, предоставляющие обучение и консультации для предпринимателей в сельском хозяйстве, могут способствовать развитию квалифицированных кадров и повышению эффективности бизнеса. Финансирование образовательных программ и исследовательских институтов в области сельского хозяйства поможет создать кадровый резерв и обеспечить появление новых технологий и методов в отрасли. Развитие международного сотрудничества и активное привлечение иностранных инвесторов могут быть ключевыми факторами в стимулировании финансирования интегрированных предприятий. Партнерства с зарубежными компаниями и финансовыми институтами могут расширить источники капитала для сельского хозяйства. Активное участие в международных программах и проектах может не только привлечь дополнительные финансовые ресурсы, но и предоставить доступ к передовым технологиям и практикам в сельском хозяйстве. Интеграция цифровых технологий в аграрный сектор может увеличить эффективность производства. Финансирование проектов, направленных на внедрение современных технологий, таких как цифровые платформы и системы мониторинга, может улучшить управление хозяйством. Финансирование стартапов, разрабатывающих инновационные решения для сельского хозяйства, может создать благоприятную среду для развития новых технологий и подходов в отрасли. Интегратор, обладающий финансовыми ресурсами, инвестирует в создание агрохолдинга и создает технические и технологические основы для развития сельскохозяйственного производства на новой платформе. В финале на данном этапе агрохолдинги вносят свой вклад в регулярные инвестиции в села, современное оборудование, технологии [4, 5].

Агропромышленная интеграция - это объективный процесс, объединяющий производственные, перерабатывающие и торговые предприятия в единый бизнес-процесс, повышающий конкурентоспособность и качество продовольственных товаров и расширяющий внутренние и зарубежные рынки сбыта, укрепляющий и стабилизирующий финансовое состояние интегрированных предприятий.

Развитие системы финансирования интегрированных предприятий в аграрном секторе Республики Казахстан требует комплексного подхода, который включает в себя сотрудничество между государством, частным сектором и обществом. Эффективное внедрение вышеперечисленных мер позволит создать устойчивую и инновационную сельскохозяйственную систему, способную эффективно справляться с вызовами современности.

Список использованных источников:

1. L.F. Sitdikova, Financial support for the sustainable development of agriculture, Bull. of the Samara State Univ. of Econ., 3(149), 71–76 (2017)
2. I.G. Gajnutdinov, N.F. Kashapov, M.M. Nafikov, A.R. Nigmatzyanov, The state of the technical level of domestic agricultural machinery, IOP Conf. Ser. Mater. Sci. and Engineer., 012047 (2019)
3. V.K. Giraev, N.I. Magomedova, L.A. Gadzhimuradova, Investment processes in the Russian Federation and regional imbalances in financial support, Finan. Econ., 4, 124–132 (2020)
4. Sh.M. Gazetdinov, M.Kh. Gazetdinov, O.S. Semicheva et al., Reserves for improving the efficiency of integrated formations, in: Int. Sci.- Pract. Conf. Agricult. and Food Security: Technol., Innovat., Markets, Human Res. (Kazan, Russia, 13–14 November 2019) Retrieved from: <https://doi.org/10.1051/bioconf/20201700026>
5. A.R. Battalova, F.N. Mukhametgaliev, F.F. Mukhametgalieva, L.F. Sitdikova, Issues on increasing efficiency of agricultural business in the Republic of Tatarstan, J. of Environ. Treatment Techniques, 7 (Spec. iss.), 930–934 (2019)